

UNGVÁRI-ZRÍNYI KATA

Gag és parádé: kép-recycling a kortárs vizualitás jegyében

Daradics Árpád művészete

1 Lásd a *B Happy ART Gallery* c. Facebook-oldalon, a *kiállítás - DARADICS - exhibition* c. mappában

2 Lásd: *B Happy ART Community* (Facebook)

3 Eszünkbe juthat itt akár a Tom & Jerry-re vagy egyéb hasonló animációs filmekre jellemző motívum: a vérengző jelenetek komikus beállítása. Daradicsnál az erőszak ábrázolása sokszor vesz fel hasonló formát.

4 lásd: <http://www.minimumparty.org/img/2017/daradics-fiu.jpg>

5 a *Reggeli a szabadban* UFO-formája pl. Banksy-től kölcsönzött motívum

6 Facebook: *B Happy ART Community* és *B Happy ART Gallery*

7 lásd: <https://www.artslant.com/global/works/show/869188>

8 2016, Installáció, performansz, happening, Székelyudvarhely

9 A márkanév: *Red Stories reloaded*

10 lásd a *BHappyArtGallery* c. Facebook oldalon. Objekt, MAMÚ gyergyószárhegyi művésztelepének záró kiállítása.

Daradics Árpád

Daradics Árpád végzettsége szerint grafikus. Kiindulópontja mindig a kép (digitális kollázsok, elektrográfiák talált motívumokkal), de munkásságára mégis a műfajok közti fluiditás jellemző, így a képpalkotás vagy a képekkel való munka gyakran továbbmozdul az installáció, intervenció vagy a performansz, happening irányába.

Humor: játék, képformák, karakter és emberi gyengeségek

A Daradics-művek fő működtetője az (általában ironikus) humor és a képtársítások kreativitása. A formákkal való fesztelen, határtalan (majdhogynem gátlástalan) játék már az alkotó korai rajzainál megmutatkozik. Példa erre a katonatiszt rajza¹, ahol Daradics a spontán, gyermeki, ösztönös ábrázolásmódban is megtalálja azokat az egyszerű formákat, amelyek a lehető legfrappánsabb asszociációkat képesek aktiválni: a mellkason levő kítüntetések fekete cenzúra-csíkokra és csillagokra bomlanak – s ha már csillagok, akkor miért ne alkotnának konstellációkat... a pontok összekötőgetetésében tanúsított buzgalom egészen odáig vezet, hogy a tiszt halántékába is kerül egy vonal (szeg, lövés). Ez, a fej feszültséggel teli, reszketős piros körvonalával együtt még gránátra is emlékeztet, a benne feszesen álló biztonsági szeggel. Teljes a militarista jelenség: cenzúra, agresszió, autoritás... egyszerűen robbanásveszély.

A humor a *Red Stories (Vörös történetek)* sorozat munkáiban hasonlóan működik, de különböző más rétegekkel is gazdagodik: fontos humorforrás a különböző képformák találkozása, illetve újak megidézése. A régi fotók sajátos jellegét (formálisság, szentimentalizmus, sematikus vagy a szereplők egy adott korra jellemző tipikus attitűdje), a beillesztett piros vagy többszínű motívumok teszik szellemessé (a populáris médiából kölcsönzött formák, ill. a fotó korához hű módosított elemek). Előfordul viszont az is, hogy a különböző képi jellegek együtt alkotnak új minőséget, mint pl. az *Angyali Üdvözlé*² esetében: a kompozíció művészettörténeti utalása, a fotó édeskés hamissága, a napfény és Szentlélek-motívum rajzfilmszerűsége, valamint a szörföző figura és a hullámok reklám-jellege, amely az amerikai kultúrát és Hollywood-ot idézi. A végeredmény egy sajátos, telített, de organikus tömörített képforma, amely egyszerre hordozza a giccs stílusjegyeit és annak kritikáját is.

A humor másik forrása az, ahogyan Daradics az egyes szereplők karakterét kezeli. Az asszociáció sokszor a karakterhumorra és az emberi gyengeségekre éleződik ki. Mivel a szereplők kiléte szinte sohasem játszik explicit szerepet, ezért azok általában egész korukat, generációjukat, vagy ezek fotós konvencióit képviselik. Így az elsőáldozó, liliomot tartó kislány (*Látomás*) vagy a

matróz kisfiú (*Flame up*) szertartásosságát kiemeli a szkafander, illetve a komikus láng-illusztrációk, a *Csillaghullás* tipikusan beállított, semmitmondó jelenete pedig passzívan viseli a karácsonyfadíszek bombaesőjét. *Az utolsó önarcképen* szereplő, feszülten merev századfordulós figura nyugalmi állapota a beavatkozás során pezsgőbb értelmezést nyer – gyors mozdulat utáni mozdulatlanság –, abszurd és statikussága ellenére is kissé rajzfilmes³. A levest kanalazó kisfiú (*Vörös öröm*) reklám-arca a tányér virító tartalma mellett bizarrnak, talán kicsit ijesztőnek is hat, a *Négy évszak* katonája pedig beállított testtartásával a környezetet változásainak ellenére is rendületlenül pózol tovább.

Gyakran azonban Daradics a szereplők egyéni attitűdjére reagál élesen és találóan, mint például az ablakban enyhe kacérsággal pózoló lányok esetében (*Lovas mesék*), ahol a szereplők önelégült tekintetét a csipkés függöny látszólag titokzatossá teszi, ezzel egyidőben viszont a rajta megjelenő lovak megzavarják a „stílusos” pózokat: explicit vulgaritásuk rámutat a helyzet nevetségességére. Hasonlóképpen a *Tánc (Ahogyan Józsi szeretné)*⁴ című munkán a szereplő kissé együgyű, passzív és lagymagtag arckifejezése az, amely miatt a ráhelyezett szenvedélyes táncú csipke-nőalak nevetségessé teszi.

A vizuális kultúra eklektikája

A különböző képformák kombinációja Daradicsnál leképezi korunk gyors képfogyasztását, beépíti többek között a videó és a média hatását és ezeknek megfelelően alakítja ki látványait. A képek áradata organikus és ezzel együtt szinte véletlenszerű. (Fotók, ikonok, piktogramok, táblák, zászlók, szimbólumok, klasszikus műalkotások, a fogyasztói társadalom képei, a populáris kultúra motívumai, kortárs művészet képei⁵ stb.)

Munkássága egybegyűrja a grafikai hagyomány, a művészeti marketing (vagy marketing mint művészet), a (neo)dadaizmus, pop-art és az abszurd humorú mém-világ tanulságait, mindezt pedig meglepően frappáns természetességgel. Daradics munkáinak erősen populáris jellege a magasművészet és magaskultúra elsődlegességét is megkérdőjelezi. Képei hozzáférhetőek, képesek a közönség különböző rétegeit megmozgatni, még ha a konzervatívokat kicsit sokkolhatja is a stílus, és az, ahogyan mindez a művészet hagyományos tereiben megjelenik. Viszont ezen a ponton ki kell térnünk még valamire: a munkák nemcsak hogy mém-szerűek, de gyakran mémekként is viselkednek. Az alkotó képvilága nem csak a kultúra megszokott tereiben és csatornáin keresztül terjed, de igyekszik pl. a közösségi oldalak kínálta felületeket is belakni.⁶

A művész és a művész

Tudatos az, ahogyan Daradics a saját alkotói mivoltát és személyes brand-jét kezeli – és gyakran reflektál is rá munkáiban. A művészeti marketing fontos része alkotói mechanizmusának: kimondottan odafigyel arra, hogy munkái felismerhetőek, megközelíthetőek és emészthetőek legyenek (példa erre a népszerű motívumok és témák alkalmazása, de többek között a piros szín is kimondottan harsánysága miatt válik állandó szereplővé, amellet, hogy kezdetben a kommunizmus örökségére is utalt). Alakja ezzel együtt a befogadható művész-komikus és a provokátor között ingadozik. *Ásítók* című munkája Munkácsy *Ásító inas'* című klasszikus képére készült parafrázis, amelyben Daradics egyszerre asszociálja magát a kánonokkal (versenyt ásít Munkácsyval), de ugyanakkor gesztusában a művészet hagyományának enyhe kritikája is benne van.

Önreflexív témájú munkáinak visszatérő jellemzője az önironia. A Pulzus alkotótábor kiállításán készült installációjában⁸ saját munkásságát önironikus gesztussal elbagatellizálja (az elektrográfiák hűtőmágnese formájában öltének fizikai formát), és egyúttal a mindennapi élet részévé is teszi. A hűtőt feltöltő termékek átcímkezése⁹ a személyes művészi brand jelenségét ironizálja félkomolyan (a művészet kereskedelmi vonzatát emeli ki a projekt második része, az a performansz-happening, amely során az alkotó a termékeket és a hűtőmágneseket áruba bocsájtotta, és a közönség megvásárolhatta azokat). Hasonlóan önironikus és önazonos alkotás az a papírkéztörő-tartó¹⁰, amelyben leszakítható formában szintén a Red Stories képei voltak elérhetőek. Az objekt a művész személyes vizuális brand-jét nyomja (az interaktív installációból 20 méter munkát vittek haza a látogatók).

A kép Daradics Árpád munkásságában bejárt útja igen változatos. Metszéspontjai: más képek, tárgyak, élőlények, anyagok és helyzetek – és ezekben képes valóban újjászületni. Komolyan, és pusztán csak a poén kedvéért is...